

Bussumers van honderd jaar geleden

Eric Bor

In 2019 werd een deel van het archief uit het gemeentehuis in Bussum overgebracht naar het gemeentearchief van Gooise Meren in de Cattenhagestraat in Naarden. Daarbij werd een bijzondere vondst gedaan: er kwamen twee grote boeken tevoorschijn, die vol zaten met foto's van Bussumers uit het begin van de jaren twintig, met eronder van ieder de naam en het geboortjaar.

Zesduizend foto's

In de twee boeken staan de portretten van ongeveer zesduizend inwoners van Bussum – dat is bijna een derde van alle inwoners van Bussum op dat moment. Het doel van de verzameling is niet helemaal

duidelijk. Behalve pasfoto's met hoofd en schouders zijn er foto's die duidelijk uit een grotere foto zijn geknipt en ook foto's waarop een ouder met een of twee kinderen is afgebeeld. Deze afwijkende formaten maken het lastig om vast te stellen of deze foto's voor alleen paspoorten bedoeld waren of ook voor andere administratieve doeleinden van de gemeente.

Een dwarsdoorsnede van de Bussumse bevolking

Tot nu toe hadden we niet heel veel afbeeldingen van Bussumers uit het begin van de

vorige eeuw. Het Stadsarchief in Amsterdam heeft enkele honderden pasfoto's van mensen die in de vorige eeuw zowel een huis in Amsterdam als in Bussum hadden. Deze foto's zijn gemaakt door de fotograaf Jacob Merkelbach (1877-1942) die in 1900

eg. H. J. Lindeboom
E. Kamminga (1900)

M. P. le Brun (1900)

een luxueus portretatelier opende op de bovenste verdieping van het modehuis Hirsch aan het Leidseplein, tegenover de Stadsschouwburg. Met de vondst van de Bussumse fotoboeken is het aantal foto's flink uitgebreid.

J.M.Clinge Doorenbos (1860)

Veel meer dan bij de Amsterdamse foto's, die uitsluitend mensen uit de betere kringen afbeelden, zijn de foto's in deze fotoboeken een dwarsdoorsnede van de Bussumse bevolking. Hoeden naast petten, dienstbodeschorten en -kapjes naast haute couture, kinderen, tieners, jonggehuwden, gezinnen, ouden van dagen, soldaten, nonnen, paters en dominees.

e.g. P.F. Buil
S.M. Popplewell (1892)

Bekende en onbekende Bussumers

Onder de inwoners wier foto's in de boeken staan, is een aantal bekende Bussumers: de psychiater en schrijver Frederik van Eeden en zijn tweede vrouw Truida van Eeden-Everts; de architect Karel de Bazel en zijn vrouw; de dichter en zanger Hens Clinge Doorenbos, zijn vrouw Bien, zijn vader die arts was in Bussum en zijn zus Jenne, die een geheime verhouding had met de dichter Herman Gorter. Er is ook een foto van de jonge Anne Biegel, die later een bekende journaliste en schrijfster zou worden.

De verzameling geeft de Bussumse bevolking letterlijk een gezicht, in een tijd dat fotograferen en gefotografeerd worden lang niet zo gebruikelijk was als nu. Van een groot aantal geportretteerden bestaan waarschijnlijk geen andere foto's meer. In het bijzonder de joodse gemeenschap van Bussum krijgt hier een gezicht, dat twintig jaar later grotendeels bruto werd uitgewist.

A. Cremers 1874

Gepuzzel

De fotoboeken zijn alleen op de eerste letter alfabetisch geordend, maar niet op de volgende letters. Behalve bij de Y is het daarom soms best een gepuzzel om een naam in de boeken te vinden. Het eerste boek bevat de namen A t/m J, het tweede de namen K t/m Z.

Een kopie van de fotoboeken ligt ter inzage op de expositie.